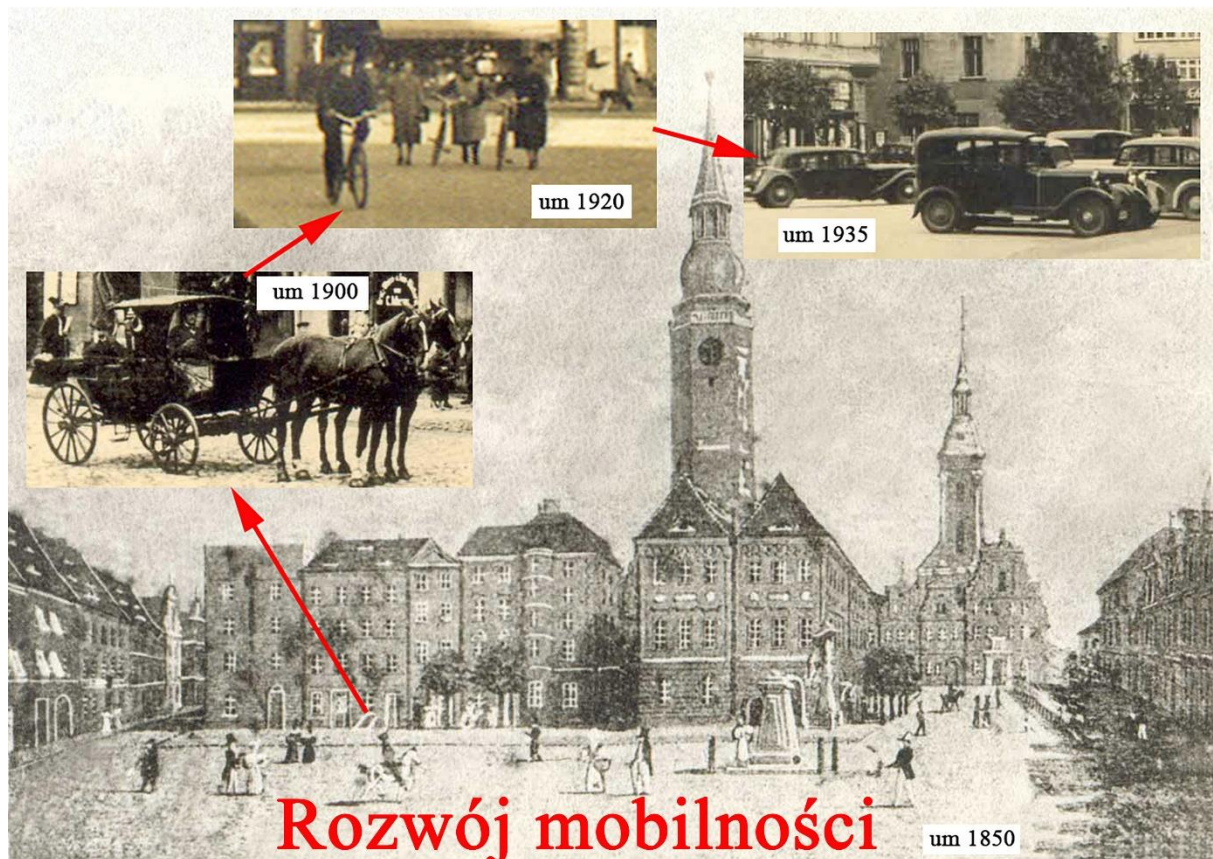

„Tourismus in Hussinetz und Strehlen vor dem Zweiten Weltkrieg“

Vortrag von Dr. habil. Hans-Dieter Langer, Deutschland, auf der
6. Internationalen Kulturtagung am 18. November 2017 in Hussinetz

Turystyka w Gęsińcu i Strzelinie przed II wojną światową

Dr. habil. Hans-Dieter Langer, Niederwiesa, Deutschland

Caspar David Friedrich um 1810: „Morgen im Riesengebirge”

Caspar David Friedrich około 1810 roku – „Poranek w Karkonoszach”

Im 19. Jahrhundert und bis zum 2. Weltkrieg ist Schlesien mit seinen Berglandschaften ein beliebtes, internationales Reiseziel gewesen. Caspar David Friedrich schuf das berühmte Gemälde „*Morgen im Riesengebirge*“, das er sicher nicht zufällig auf den Zobten (und damit auch auf die Strehleener Berge) ausrichtete.

W XIX wieku i w okresie do II wojny światowej Śląsk ze względu na swój atrakcyjny górzysty krajobraz był popularnym celem podróży, także międzynarodowych. Caspar David Friedrich (znany niemiecki malarz okresu romantyzmu) jest autorem słynnego dzieła noszącego nazwę „*Poranek w Karkonoszach*“, którym zwraca uwagę na Ślężę a tym samym na Strzelin i jego okolice.

Von den Gipfeln der Strehleener Berge konnte und kann so mancher Wanderer das Zobten-Massiv und die Gebirgs panoramen bis zur Schneekoppe im Riesengebirge in umgekehrter Richtung bewundern. Der Blick zum Zobten vom Ziegenberg oder vom Windmühlenberg aus richtete/richtet sich dabei stets auch auf Hussinetz/Gesiniec und Strehlen/Strzelin im Vordergrund. Dies kann man sogar Friedrich dem Großen nachsagen.

Ze szczytów Wzgórz Strzelińskich rozciąga się wspaniały widok na Masyw Ślęży z jednej strony, zaś patrząc w przeciwnym kierunku niejedni z turystów podziwiali panoramę innych łańcuchów górskich z Karkonoszami i Śnieżką włącznie.

Kiedy spoglądamy na Ślężę czy Śnieżkę z Kozińca lub Wzgórza Wiatracznego zawsze na planie pierwszym widzimy Gęsiniec i Strzelin. Można to powtórzyć też za Fryderykiem Wielkim w wojnach śląskich.

Alphabetisch-Statistisch-Topographische
Uebersicht
 aller
 Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte
 der Königl. Preuß. Provinz Schlesien;
Pielgrzymki do 1428
 roku do wizerunku
Najświętszej
 den verschiedenen Zweigen der Civil-Verwaltung
Marii Panny
 mit drei besondern Tabellen;
 verfasst
 von
J. G. Knie,
 Obersekretär der Königl. Provinz-Schlesien;
 durchgesehen
 von
J. M. A. Melcher,
 Commission- Rath, Schrift-Setzer, Prem. Secr. v. d. K. und
 Ritter des ruffen Adler-Ordens.
 Breslau 1820.
 Druck von Wolf, Neff und Comp.

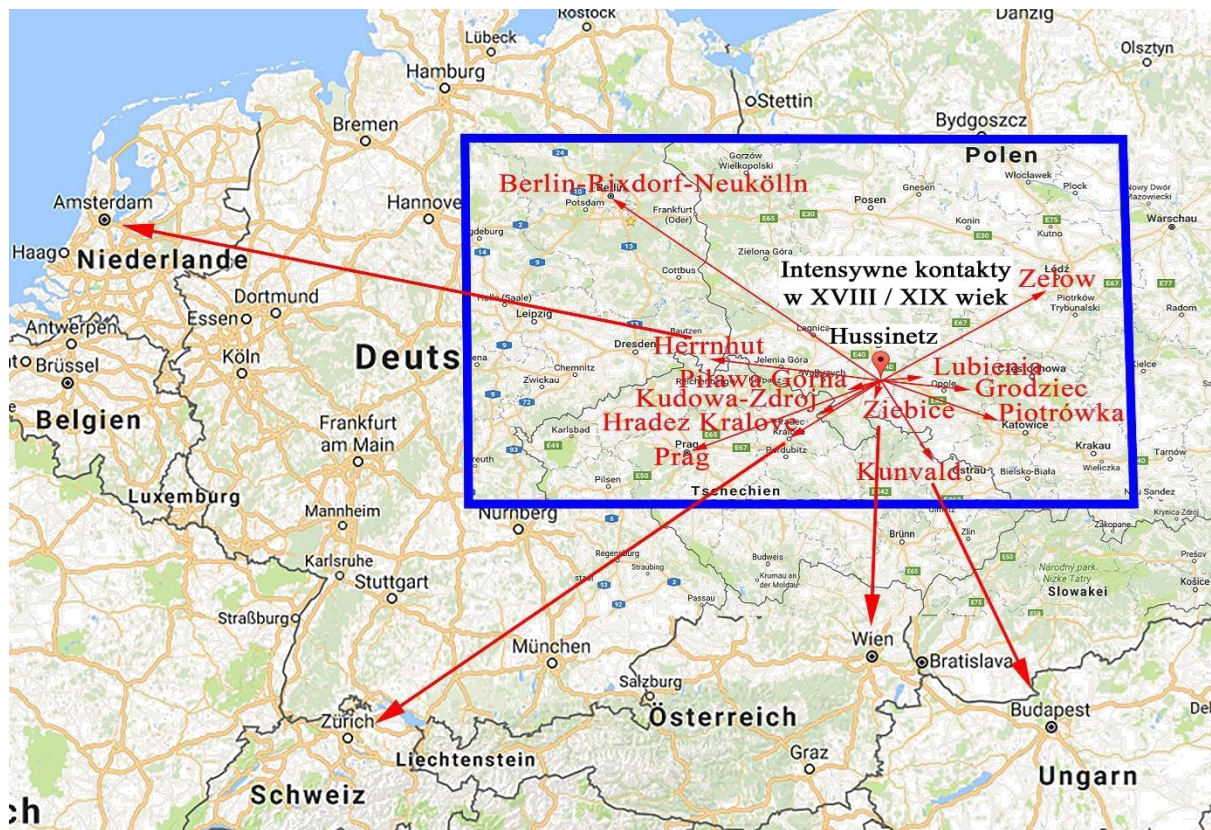

Die Wallfahrt der Katholiken zum „*Gnadenbilde Mariä*“ auf dem Marienberg bzw. zur Wallfahrts-Kapelle St. Marien dürfte im Mittelalter bis zu den Hussiten-Kriegen einer der Höhepunkte des Strehleener „Tourismus“ gewesen sein.

Ähnlich wimmelte es hier mit Menschen in den Jahren ab 1840 als die reformierten jährlich das internationale Pfingstfest auf dem Rummelsberg feierten.

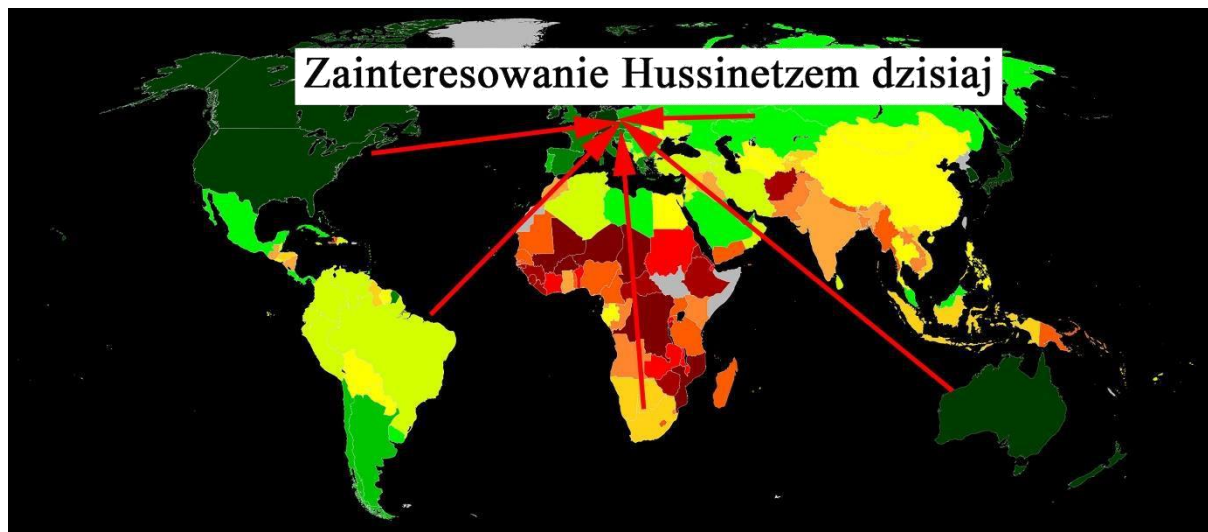
Schlummert hier vielleicht ein touristischer Schatz der Neuzeit?

W okresie od średniowiecza aż do wojen husyckich ważnym punktem przyciągającym do Gęsińca i okolic liczne pielgrzymki było Wzgórze Maryjne ze znajdującym się na nim „*Gnadenbild Mariä*“ (obrazek łasky St. Mary) oraz kościół Maryjny. W późniejszych czasach ok. roku 1840 miejscem spotkań dla wielu wyznawców kościoła reformowanego stał się Gromnik. Podczas obchodów Zielonych Świątek właśnie tam kierowali oni swoje kroki. Być może także teraz te miejsca mogą być atrakcją turystyczną?

Im Zusammenhang mit der Hussinetz-Gründung in der Mitte des 18. Jahrhunderts gingen von der Strelener Region Kontakte zu ganz Mitteleuropa aus. Die „böhmischen“ Dorfgründungen und die wechselseitige Reisetätigkeit trugen wesentlich zur Entwicklung von Stadt und Landkreis Strehlen bei.

Założenie Gęsińca w połowie XVIII w wymagało licznych kontaktów regionu strzeleńskiego z Europą Środkową. Powstanie kolejnych czeskich wiosek i związane z tym następane podróże niewątpliwie przyczyniły się do rozwoju Strzelina i całego powiatu.

Die Vertreibung nach dem 2. Weltkrieg zerstreute die ehemalige deutschen Bevölkerung der Ostgebiete in alle Welt.

Vor allem das Internet bewirkt ein steigendes Interesse an der Heimat der Vorfahren in der Hussinetz/Strehlener Region. Dazu tragen zahlreiche Internetseiten bei, insbesondere auch die Digitalen Kirchenbücher der evangelisch-reformierten Kirchgemeinde Hussinetz (<http://ofb.genealogy.net/hussinetz/>) und das Digitale Hussinetz-Museum (www.hussinetz.de).

Wypędzenia po II wojnie światowej niemieckiej ludności z terenów wschodnich Niemiec spowodowały jej rozproszenie po całym świecie.

Możliwości internetu w obecnym czasie ułatwiają młodszemu pokoleniu poznanie ojczyzny ich przodków. Liczne strony internetowe, zdigitalizowane księgi Kościelne parafii ewangelicko-reformowanej (<http://ofb.genealogy.net/hussinetz/>) jak również digitalne Muzeum Gęsińca (www.hussinetz.de) również przyczyniają się do wzrostu zainteresowania historią.

Last update: Aug 27, 2017 19:36:01 UTC			Last active user: Glauchau, Germany 1 min ago			
Today Pageviews	Yesterday	Last 7 days	Previous Period	Last 30 days	Previous Period	Total Pageviews
18	99	476	223	898	2,117	12,781
		Aug 20th - Aug 26th	Aug 13th - Aug 19th	Aug 7th - Aug 26th	Jun 28th - Jul 27th	Since Oct 28th 2015

www.hussinetz.de:

13 000 odwiedzin od 28 października 2015 r

So wurde das Digitale Hussinetz-Museum im Zeitraum Oktober 2015 bis Oktober 2017 fast 13.000 mal aufgerufen, und zwar aus allen Kontinenten der Erde.

Gegenwärtig werden ca. 600 Aufrufe monatlich gezählt!

Digitalne Muzeum Gęsińca zostało odwiedzone w okresie od października 2015 do października 2017 prawie 13000 razy i to ze wszystkich kontynentów świata.

Miesięczna liczba odwiedzin wynosi około 600 razy!

Die HolidayCheck AG betreibt das größte deutschsprachige Hotelbewertungsportal und bietet umfangreiches Reise-Know-How. Das Unternehmen ist eine 100-prozentige Tochter der börsennotierten HolidayCheck Group AG, München. Hauptaktionär der HolidayCheck Group AG ist das Verlagshaus Hubert Burda Media.

HolidayCheck AG jest największym niemieckim przeglądarką portalu dla hoteli.

Brak obrazu

Dla Atrakcje Granit Miasto Strehlen, przepraszamy, ale nie ma ogólnego opisu.

Im internationalen Tourismus gilt auch heute die Bezeichnung „Granitstadt Strehlen“, die vor dem 2. Weltkrieg einen erheblichen unternehmerischen und gewerblichen Tourismus bewirkte.

Allerdings vermerkt demgegenüber das größte deutsche Hotelbewertungsportal der HolidayCheck AG im Internet zu touristischen Attraktionen in Strzelin wie folgt: „*Es gibt keine Angaben.*“

Przed II wojną światową jednym z haseł skutecznie zachęcających do odwiedzania Strzelina było hasło „*Strzelin miastem granitu*”. To hasło funkcjonuje także dzisiaj. A jednak w najważniejszej niemieckiej przeglądarce hotelowej Holiday Check AG przeczytamy tylko Brak opisu.

Die entscheidenden Impulse des Tourismus vor dem 2. Weltkrieg gingen von der Entwicklung der Mobilität aus: Zu Fuß, zu Pferde, mit Pferdewagen, mit dem Fahrrad, mit dem Kraftwagen - so erschlossen deutsche Unternehmer die wirtschaftlichen Ressourcen der Strehleener Region und Erholungssuchende die Strehleener Berge.

Głównym czynnikiem w wieku XVIII decydującym o wzroście zainteresowania turystyką był oczywiście wzrost mobilności. Najpierw pieszo, potem koniem, zaprzęgiem konnym, rowerem, wreszcie samochodem – w taki sposób przedsiębiorcy wykorzystywali gospodarcze możliwości Strzelina a szukający wypoczynku Strzelińskie wzgórza.

Wir erinnern daran, dass der in Strehlen geborene Nobelpreisträger Paul Ehrlich mit seiner Familie ebenfalls über alles seine schlesische Heimat und insbesondere die Strehleener Berge liebte.

Die antijüdische Stimmung in Deutschland hatte nie einen entsprechenden Beitrag zum Tourismus in Strehlen zugelassen, doch könnte man nicht heute vom Weltruhm dieses Wissenschaftlergenies profitieren?

Warto przypomnieć, że najbardziej znany strzelinianin, laureat nagrody Nobla Paul Ehrlich oraz jego rodzina, bardzo lubili swoje rodzinne strony, zwłaszcza Wzgórza Strzelińskie. Antyżydowskie nastroje w przedwojennych Niemczech nie sprzyjały jednak wykorzystaniu osoby geniusza do podniesienia atrakcyjności regionu.

3 Eisenbahnlinien **Przed rokiem 1935**
Eisenbahn-Knotenpunkt mit den Linien nach Breslau, Mittelwalde, Nimptsch, Brieg und Grottkau. **3 linie kolejowe**
Kleinbahn über Wäldchen nach Ohlau und über Kurtwitz-Tepliwoda nach Frankenstein.

8 Kirchen/Kapellen **8 kościoły / kaplice**
Kirchen: (Bethäuser): evgl.: St. Michael, St. Gotthard, Friedhofskapelle, Hospital. — Kath.: Pfarrkirche „zum hl. Kreuz“ mit ursprünglichem Augustinerkloster zum hl. Borromäus. — Altluth. Kirche — reform. Kirche und Advent-Kapelle.

5 Hotels **5 hotele**
Hotels: Schwarzer Bär, Reichsadler, Goldn. Anker, Kaiserhof, Zentralhotel

30 Gasthäuser **30 restauracji**
Gasthäuser: Krug, Hoffnung, Sonne, Lamm, Traube, Gold. Stern, Gold. Kreuz, Eisernes Kreuz, Schles. Hof, Preuss. Hoff, Brieger-Hof, Luisenhof, Marienberg, Ratskeller, Schützenhaus, Bürgerstübchen, Wintergarten, Rummelsberger, Rautenkranz, Weiss. Rössel, Deutscher Kaiser, Prinz Friedrich Karl, Fürst Bismarck, Graf Moltke, Heinrichsruh, Wilhelmshöh, 3 Kronen, 3 Linden, 3 Pollaken.

4 Cafes **4 kawiarnie**
Cafes: Rother, Petrich, Gräsche, Grundmann.

21 Vereine/Klubs **21 stowarzyszenia / kluby**
Vereine und Klubs: Sport-, Turner-, Kegler-, Reiter-, Schützen-, Feuerwehr-, Radfahrer-, Angler-, Sänger-, Lehrer-, Beamten-, Arbeiter-, Krieger-, Militärwärter-, Frauen- und Jungfrauen-, Männer-, Jünglings- und Gesellenvereine. Wanderer-, Mandolinen-, Zither- und Skatklubs.

6 Auto-Verleihungen	6 Nagrody samochodowe
1 Droschkenbesitzer	1 Właściciel taksówki
11 Fahrradhandlungen	11 Sklepy rowerowe
7 Fuhrgeschäfte	7 Taxi firmy
3 Pferdehändler	3 Dystrybutory koń
42 Schuhmacher	42 Szewcy

Zum Tourismus gehören nicht nur die Ziel-Attraktionen, sondern vor allem die Wege und Mittel, um dorthin zu gelangen. Wichtige Voraussetzungen waren zudem vor dem 2. Weltkrieg die weltweiten religiösen Bedingungen und die Versorgung mit Gastlichkeiten und mit Unterkünften. Die Strehleener Region punktete dabei sowohl beim Wirtschafts- (Hotels!) als auch beim Erlebnistourismus (Gasthäuser!).

Na koniec kilka ważnych faktów dotyczących Strzelina w roku 1935:
3 linie kolejowe, Strzelin jako węzeł kolejowy kierunków do Niemczy, Brzegu, Wrocławia, Grodkowa
8 kaplic/kościółów: ewangelickie” Kościół Św. Michała, kościół św. Gotharta, kaplica szpitalna, kaplica cmentarna, katolickie – kościół pod wezwaniem Św. Krzyża wraz z przylegającym klasztorem , kościół Staroluterański, Kościół reformowany, kaplica adwentystów.
5 hoteli: Pod Czarnym Niedźwiedziem, Orłem, Złotą Kotwicą, Cesarski Dwór, Hotel Centralny
30 obiektów gastronomicznych, restauracji, gospód, 4 kawiarnie
21 klubów lub stowarzyszeń: sportowe, gimnastyczne, gry w kręgle, jazdy konnej, straż pożarna, rowerzystów, wędkarzy, piosenkarzy, nauczycieli, urzędników ,robotników, żołnierzy, kobiet i panien, mężczyzn , młodzieńców i kawalerów, wędrowców, mandolinistów, grających cytrze, karciane.
Poza tym w Strzelinie istniało:
6 wypożyczalni samochodowych,
1 właściciel dorożek,
11 sklepów rowerowych,
7 wozowni,
42 szewców,
3 handlarzy końmi.

Turystyka, to nie tylko atrakcje końcowe, ale także wszystkie drogi i środki, które prowadzą do celu. Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki była swoboda religijna, otwarcie na świat oraz rozwinięta sieć hoteli i restauracji. Hotele zabezpieczały schronienie głównie gościom przybywającym w interesach, zaś restauracje, gospody ze swoim specyficznym lokalnym klimatem dbały o turystów żądnych wrażeń, przygód i rozrywki.

Die jahrhundertelange Mobilitätsentwicklung spiegelt sich auch im Strehlen-Hussinetzer Regionaltourismus und lässt sich anhand der Gründung und des Ausbaus der „Böhmischen Baude“ in Hussinetz ablesen, die zur entscheidenden Zwischenstation auf dem Weg von Strehlen in die Strehleener Berge avancierte, und zwar auch zu Fuß, zu Pferde, mit Fahrrad und mit Auto.

Trwający stulecia rozwój mobilności odzwierciedlił się także w turystyce regionu strzeleńskiego.

Na zdjęciach widać „Czeski dom“, który stanowił chętnie odwiedzany przystanek podczas wędrówki ze Strzelina na Gromnik. Początkowo turyści docierali tu pieszo, potem konno, następnie pojawiły się rowery i wreszcie samochody.

Touristisch bedeutsam in Strehlen war selbstverständlich das Rathaus mit einem der höchsten Türme Deutschlands, doch gehörten unbedingt die hervorragenden Einkaufsmöglichkeiten in der Stadt dazu, insbesondere am Ring. Nicht weniger bedeutend sind die religiösen Zentren der verschiedenen Konfessionen gewesen, zu denen nicht nur die Bauten in der Innenstadt, sondern auch die Kirchen in der Altstadt (für lange Zeit auch Teil von Hussinetz) gehörten. Von diesen Kirchen ging zudem bei entsprechenden religiösen Festen (z.B. Pfingstfest, Konfirmationen, Hochzeiten) ein intensiver örtlicher Tourismus aus, der bis zum Rummelsberg ausstrahlte.

Największą atrakcją turystyczną Strzelina był oczywiście Ratusz wraz ze swoją wieżą ratuszową, która należała do najwyższych w Niemczech. Popularności dodawały także liczne sklepy znajdujące się przy ratuszu i kuszące turystów swoją bogatą ofertą. Do regionalnego rozwoju przyczyniały się także kościoły różnych wyznań, zarówno w centrum miasta, jak i na jego obrzeżu, np. przy ulicy Staromiejskiej, która zresztą długo należała do Gęsińca. Ich obrzędy i święta, np. Zielone Świątki, konfirmacje, śluby, przyciągały do Strzelina, Gęsińca i na Gromnik rzesze wiernych oraz turystów.

Demgemäß gab es ein sehr leistungsfähiges regionales Gaststätten-Netzwerk, das vor allem den Stadtrand und die gesamte dörfliche Umgebung umfasste. Dort wurde gefeiert, getanzt und versammelt, und von dort gingen nicht zuletzt die Wandergruppen aus.

Turystyce sprzyjała dobrze rozwinięta sieć gastronomiczna, nie tylko w mieście, ale przede wszystkim na jego peryferiach a także w poszczególnych miejscowościach. W każdej wsi znajdował się restauracja, w której urządzano imprezy, tańczono, bawiono się i posilano przed dalszą wędrówką.

Eine wichtige Voraussetzung für den boomenden Regionaltourismus waren auch die entsprechenden Aktivitäten der zahlreichen Vereine, der Schulen und der Betriebe. Nachstehend wird eine Auswahl aus der Vorkriegszeit präsentiert:

Rozwojowi turystycznemu sprzyjały także aktywne i atrakcyjne działania licznych stowarzyszeń i klubów a także szkoły i firmy, których przegląd prezentujemy.

Bei dieser Gelegenheit möchte der Autor seine persönliche und seine familiäre Beziehung zu seiner Heimatregion und zu den dortigen Ereignissen zum Ausdruck bringen, aus der sich auch die Kompetenz des Zeitzeugen ableitet.

Steinbruchorchester Strehlen-Hussinetz

**Basen "Zwölfhäuserbruch"
(wioska społeczność)**

Die erste Klasse (1948/49) der tschechisch-polnischen Schule in Mehltheuer/Gosciceice
Pierwsza klasa (1948/49) szkoły czesko-polskiej w Mehltheuer/Goscieciach

**potwierdzenie Urodzony
w latach 1935-37**

Konfirmation Jahrgang 1935/36

**potwierdzenie Urodzony
w latach 1936-37**

Konformation Jahrgang 1936-37

Stowarzyszenie dla decydującego chrześcijaństwa przed „Gemeinschaftshaus“ (świetlica czeska)

celebracja chrześcijańska w domu Gemeinschaftshaus

Feier im Gemeinschaftshaus

Wir simulieren nun zum Abschluss eine große Wanderung von Strehlen über Hussinetz bis zum Rummelsberg und zurück. Dabei berühren wir einige jener damaligen Attraktionen - sie zählen zu den besonderen, schützenswerten Natur- und Kulturdenkmälern - die am Wege lagen und es heute noch tun.

Wenn man den Tourismus wiederbeleben will, muss man erfahrungsgemäß damit in der Region beginnen. Der Vortrag und unsere Simulation enthalten dazu zahlreiche Anregungen, an denen man anknüpfen kann.

Der Status der europäischen Kulturinsel Hussinetz/Strehlen kann jedoch weit über den regionalen Charakter hinausführen, wenn es der Wille ist und es gelingt, ein entsprechend internationales Konzept zu entwickeln und schrittweise umzusetzen. Eine Schlüsselstellung nehmen dabei nach Auffassung des Autors ein:

- * die Reihe der Internationalen Kulturtagungen Hussinetz/Strehlen
- * der „Kulturpark Hussinetz“ (siehe http://www.drhdl.de/pdfs/Projekt_HDL2.pdf)
- ,
- * das Gemeinschaftshaus,
- * die Umsetzung eines Denkmalschutz-Konzeptes.

Grzyb góra

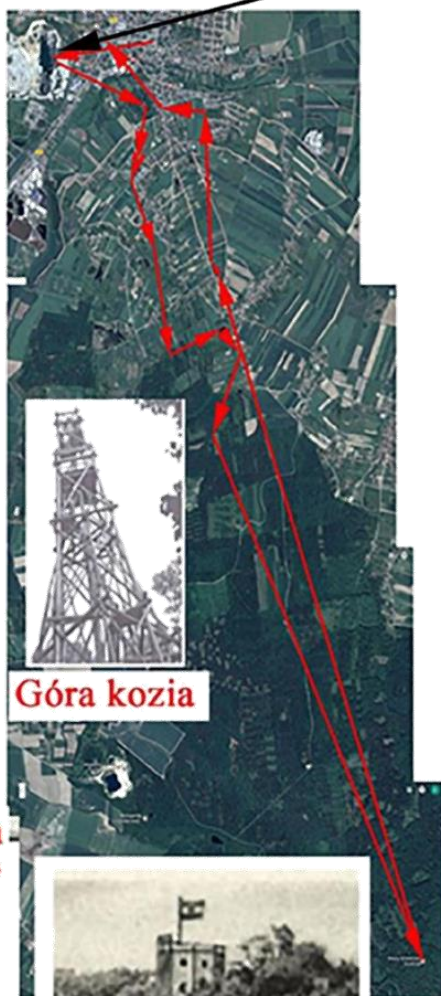
Góra Marii

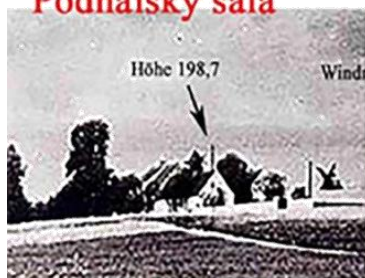
Kamieniołom

Podhaisky sala

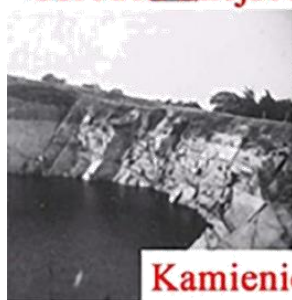
Kościół Mariacki

Ośrodek miejscowy

Cmentarz „czeski“

Kamieniołom „Ziegenberg“

Góra kozia

Wiatrak
Wieża widokowa ?

Budynek czeski

Gromnik

Miejsce szybowcowe

Gemeinschaftshaus